

פרשת שמיני - תשס"ה

אורית רוזנבליט

פרשת שמיני, כשמה, פותחת בתאור מפורט של היום שאחרי ימי המילואים, הוא היום השמיני. ביום זה מתחולל טקס הקרבת קרבנות חגיגי באוהל מועד שהוכשר לכך, ע"י משפחת הכהנים שהוכשרו ואומנו לכך (מעניין לשים לב למושג "כשר" בהקשר זה, שהוא מבטא בו-זמנית מימד של כשרון ויכולת מוכחת ומימד של התאמה תזונתית). פרק ט' בויקרא כולו מתאר את המעמד החגיגי.

בהמשך הפרשה, בפרק י"א, נמנים המאכלים האסורים והמותרים בבהמה, בעוף ובחית הים. כלומר לאחר שהכהנים למדו כיצד להביא קורבנות (להאכיל) את אלוהים כראוי, מצווה כל העם בדרכי האכילה הראויות לו.

עולה השאלה: מה עניין קרבן היום השמיני לכשרות בעניני מאכל אדם? כבר כאן אנו רואים קשר מסוים שנוצר סביב המונח כשרות שאינו מופיע בפרשה שלנו. אך קשר זה איננו מספק. כדי לנסות להבין את הקשר עלינו להתבונן בסיפור הקצר המופיע עם סיום הטקס של היום השמיני:

"וַיִּשָּׂא אֱהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיִּרְדּוּ מַעֲשֵׂי הַחֲטָאת וְהַעֲלָה וְהַשְּׁלָמִים: וַיָּבֵא מִשֶּׁה וְאֶהֲרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֶל כָּל הָעָם: וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הַעֲלֵה וְאֶת הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל הָעָם וַיִּרְאוּ וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם: וַיִּקְחוּ בְנֵי אֱהֲרֹן נֹדֵב וְאַבִּיהוּא אִישׁ מִחֶתְתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עָלֶיהָ קִטְרֹת וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אַתֶּם: וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה': וַיֹּאמֶר מִשֶּׁה אֶל אֱהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר דָּבַר ה' לֵאמֹר בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכְבֵּד וַיִּדַּם אֱהֲרֹן: וַיִּקְרָא מִשֶּׁה אֶל מִישָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיאֵל דָּד אֱהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קְרְבוּ שָׂאוּ אֶת אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי הַקֹּדֶשׁ אֶל מְחוּץ לַמִּחֲנֶה: וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֵם בְּכַתְּנֹתָם אֶל מְחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דָּבַר מִשֶּׁה: וַיֹּאמֶר מִשֶּׁה אֶל אֱהֲרֹן וְלֹאֲלֻעָזָר וְלֹאֲיִתְמָר בְּנֵי רֵאשִׁיכֶם אֶל תִּפְרְעוּ וּבְגִדֵיכֶם לֹא תִפְרְמוּ וְלֹא תִמְתּוּ וְעַל כָּל הַעֲדָה יִקְצַף וְאֲחֵיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכוּ אֶת הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף ה': וּמִפְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶן תִּמְתּוּ כִּי שָׂמֹן מִשְׁחַת ה' עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כַּדָּבָר מִשֶּׁה".

ויקרא ט, כב - י, ז

בני אהרון נדב ואביהוא עושים מעשה תמוה: מיד לאחר ש"יצאה אש" מה' ואכלה את העולה ואת החלבים, הם מביאים אש, שמים עליה קטורת ומקריבים אש המכונה כאן "אש זרה" מבלי שצוו על כך. מיד: "וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה'".

ממש באותו אופן בו אישר אלוהים את הקרבן של אהרון - "וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הַעֲלֵה וְאֶת הַחֲלָבִים" - הוא מודיע כי מה שעשו נדב ואביהוא אינו רצוי ואין מחילה. הם מומתים באחת.

משה ממנהר להסביר ואומר לאהרון: "הוא אֲשֶׁר דָּבַר ה' לֵאמֹר בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכְבֵּד" - הסבר קשה להבנה.

השורש ק.ר.ב מופיע בפרשה 14 פעמים (לפחות) בשלוש משמעויות מרכזיות: קרבן, פנים הגוף, אנשים קרובים (אגב בפרק י"א לא מופיע שרש זה כלל!!), והוא ללא ספק מרכזי בפרשה. "בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ": הקרובים לי - בהם אני יוצר את הקדושה. מה פירוש "וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכְבֵּד"? לשם כך יש לחזור ולקרוא את סיום הטקס:

"וַיִּשָּׂא אֱהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיִּרְדּוּ מַעֲשֵׂי הַחֲטָאת וְהַעֲלָה וְהַשְּׁלָמִים: וַיָּבֵא מִשֶּׁה וְאֶהֲרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֶל כָּל הָעָם".

אהרון, לאחר שהקריב, מברך את העם, וה' נראה אל העם ב"כבודו", האם זו ראייה פיזית???

אבל ה' מסביר את ההסבר של משה: בעזרת היחס האלוהי אל הקרובים אליו, ה' מתקדש וע"י כך הוא מקבל את כבודו בעיני העם (ממש כמו אחשוורוש בשבוע שעבר...).

ההרג החטוף של נדב ואביהוא הוא אם כן משום "דוגמא אישית" שאלוהים נוקט. הוא מחמיר עם הקרובים אליו כדי שכבודו ייתגלה אל העם. הקדושה, כלומר הכהנים, נתבעים לחומרה יתירה ביחסו של אלוהים. עכשיו משנגלה כבודו לעם והוצגו הגבולות ביחס לקרובים, ניתן להנחות את העם כיצד לנהוג קדושה במאכלות אסורים ומותרים, כיצד לשמור על קרביהם ולדאוג לקרבה מסוימת אל האל.

יש פה מסר ברור לחברה יהודית באשר היא, לנהוג חומרה יתירה באנשי הקודש ובשליחי הציבור הנבחרים, ברוח החומרה שנוקט אלוהים לכהניו.

ועוד הערה לסיום: הקרבן המקרב את המקריב, והאוכל הנכנס אל הקרביים, הם ביטוי חזק מן התורה להכרח בעבודה פנימה כשרוצים לעשות מעשה החוץ ולפעול בחברה....